

Teisingumo Teismas nusprendė, kad trečiosios šalies piliečio, patyrusio sutuoktinio, Sąjungos piliečio, smurtą šeimoje, padėtis nėra panaši į trečiosios šalies piliečio, patyrusio sutuoktinio, kito trečiosios šalies piliečio, smurtą šeimoje

Darytina išvada, kad iš šių dviejų situacijų galimai kylantis skirtingas požiūris nepažeidžia Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos lygybės prieš įstatymą

2012 m. Alžyro pilietis X atvyko pas savo sutuoktinę, Prancūzijos pilietę, į Belgiją, kur jam buvo išduota Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortelė.

2015 m. jis buvo priverstas palikti sutuoktinių bendrą nuolatinę gyvenamąją vietą dėl šeimoje patirto sutuoktinės smurto. Po kelių mėnesių pastaroji išvyko iš Belgijos ir įsikūrė Prancūzijoje. Praėjus beveik trejiems metams po šio išvykimo X pateikė prašymą dėl santuokos nutraukimo. Santuoka nutraukta 2018 m. liepos 24 d.

Tuo tarpu Belgijos valstybė panaikino X teisę gyventi šalyje motyvuodama tuo, kad jis neįrodė turįs pakankamai išteklių savo poreikiams patenkinti. Iš tiesų pagal Belgijos teisės nuostatą, kuria buvo perkelta Direktyvos 2004/38¹ 13 straipsnio 2 dalis, santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium atveju trečiosios šalies piliečio, patyrusio sutuoktinio, Sąjungos piliečio, smurtą šeimoje, teisės gyventi šalyje išsaugojimas priklauso nuo to, ar įvykdytos tam tikros sąlygos, tarp kurių ir sąlyga turėti pakankamai išteklių.

X apskundė šį sprendimą *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba, Belgija), motyvuodamas tuo, kad egzistuoja nepateisinamas skirtingas požiūris į Sąjungos piliečio sutuoktinį ir į teisėtai Belgijoje gyvenančio trečiosios šalies piliečio sutuoktinį. Iš tiesų pagal Belgijos teisės nuostatą, kuria buvo perkelta Direktyvos 2003/86² 15 straipsnio 3 dalis, santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium atveju trečiosios šalies piliečio, kuris pasinaudojo teise į šeimos susijungimą su kitu trečiosios šalies piliečiu ir kuris patyrė pastarojo smurtą šeimoje, teisės gyventi šalyje išlaikymas priklauso tik nuo įrodymo apie patirtą smurtą.

Conseil du contentieux des étrangers mano, kad, kiek tai susiję su santuokos nutraukimo atveju trečiųjų šalių piliečių, patyrusių sutuoktinio smurtą šeimoje, teisės gyvenimo šalyje išsaugojimui keliamomis sąlygomis, Direktyvoje 2004/38 įtvirtinta tvarka yra mažiau palanki, nei ta, kuri nustatyta Direktyvoje 2003/86. Taigi jis paprašė Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies galiojimo visų pirma atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 straipsnyje įtvirtintą vienodo požiūrio principą.

Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) savo sprendime, pirma, apribojo savo jurisprudencijos, būtent Sprendimo NA³, taikymo sritį, kiek tai susiję su Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies

¹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46 ir klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47)

² 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą (OL L 251, 2003, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 224).

³ 2016 m. birželio 30 d. Sprendimas NA, [C-115/15](#).

pirmos pastraipos c punkto taikymo sritimi. Antra, jis nenustatė nieko, kas galėtų turėti įtakos šios direktyvos 13 straipsnio 2 dalies galiojimui atsižvelgiant į Chartijos 20 straipsnį.

Teisingumo Teismo vertinimas

Prieš pradėdamas nagrinėti klausimą dėl galiojimo Teisingumo Teismas patikslino Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punkto, pagal kurį teisė gyventi šalyje išlieka santuokos nutraukimo atveju, jei tai lėmė itin sunkios aplinkybės, pavyzdžiui, patirtas smurtas šeimoje galiojant santuokai, taikymo sritį. Visų pirma kilo klausimas, ar ši nuostata taikytina tuo atveju, kai, kaip pagrindinėje byloje, teismo procesas dėl santuokos nutraukimo buvo pradėtas po to, kai sutuoktinis, Sąjungos pilietis, išvyko iš atitinkamos priimančiosios valstybės narės.

Priešingai nei Sprendime NA, Teisingumo Teismas nusprendė, kad siekiant išsaugoti teisę gyventi šalyje pagal šią nuostatą, teismo procesas dėl santuokos nutraukimo gali būti pradėtas po tokio išvykimo. Vis dėlto, siekiant užtikrinti teisinį saugumą, trečiosios šalies pilietis, patyręs sutuoktinio, Sąjungos piliečio, smurtą šeimoje, kai teismo procesas dėl santuokos nutraukimo nebuvo pradėtas iki pastarojo išvykimo iš priimančiosios valstybės narės, **gali remtis teisės gyventi šalyje išsaugojimu, tik jeigu šis procesas buvo pradėtas per pagrįstą terminą po tokio išvykimo.** Iš tikrųjų atitinkamam trečiosios šalies piliečiui reikia palikti pakankamai laiko, kad šis galėtų pasirinkti vieną iš dviejų Direktyvoje 2004/38 numatytų galimybių, jam leidžiančių išsaugoti teisę gyventi šalyje pagal šią direktyvą, t. y. **arba pradėti teismo procesą dėl santuokos nutraukimo, kad galėtų pasinaudoti savarankiška teise gyventi šalyje** pagal 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punktą, **arba įsikurti toje valstybėje narėje, kurioje gyvena Sąjungos pilietis, tam, kad išsaugotų savo išvestinę teisę gyventi šalyje.**

Dėl Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies galiojimo Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad ši nuostata **nelemia diskriminacijos.** Nepaisant aplinkybės, jog Direktyvos 2004/38 13 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punktu ir Direktyvos 2003/86 15 straipsnio 3 dalimi siekiama to paties tikslo – užtikrinti šeimos narių, patyrusių smurtą šeimoje, apsaugą, šiose direktyvose nustatytos tvarkos apima **skirtingas sritis, kurių principai, dalykai ir tikslai** taip pat **skiriasi.** Be to, asmenys, kuriems taikoma Direktyva 2004/38, turi **kitokį statusą ir kitokio pobūdžio teises** nei tos, kuriomis gali remtis asmenys, kuriems taikoma Direktyva 2003/86, o valstybėms narėms suteikta **diskrecija** taikyti šiose direktyvose nustatytas sąlygas **nėra tokia pati.** Būtent tai, kad nagrinėjamu atveju **Belgijos valdžios institucijos pasirinko** įgyvendinti Direktyvos 2003/86 15 straipsnio 4 dalyje joms suteiktą **didelę diskreciją,** lėmė skirtingą vertinimą, dėl kurio skundžiasi pareiškėjas pagrindinėje byloje.

Taigi konstatuota, kad, kiek tai susiję su teisės gyventi šalyje išsaugojimu, trečiųjų šalių piliečiai, Sąjungos piliečio sutuoktiniai, kurie patyrė sutuoktinio smurtą šeimoje ir kuriems taikoma Direktyva 2004/38, ir trečiųjų šalių piliečiai, kito trečiosios šalies piliečio sutuoktiniai, kurie patyrė sutuoktinio smurtą šeimoje ir kuriems taikoma Direktyva 2003/86, **nėra panašioje padėtyje, kad galėtų būti taikomas vienodo požiūrio principas, kurio laikymasis užtikrinamas Sąjungos teise, visų pirma Chartijos 20 straipsniu.**

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127